

DE ACELAȘI AUTOR:

- *L'Homme structural*, Paris, Grasset, 1975, thèse de 3e cycle en philosophie remaniée.
- Avec Alfred Kastler, *Cette étrange matière ou La Matière, cette inconnue*, Le Monde ouvert, Paris, Stock, 1976.
- *Job et l'excès du mal*, Paris, Grasset, 1978 — traduction en anglais, espagnol et italien; suivi de *Transcendance et Mal et Pour poursuivre le dialogue avec Levinas*, rééd. avec postface d'Emmanuel Levinas, Paris, Albin Michel, 1999 et 2001.
- Avec Emmanuel Levinas, *Éthique et Infini: dialogues avec Philippe Nemo*, Paris, Fayard, 1982, et Livre de Poche Biblio-Essais, 1984, 121 p. — traduction en anglais, italien, japonais, néerlandais, espagnol, catalan, suédois, danois et allemand.
- *La société de droit selon F. A. Hayek*, Paris, PUF, "Libre échange", 1988. — thèse de doctorat d'État en philosophie remaniée.
- Traduction et introduction de *La logique de la liberté*, de Michael Polanyi, Paris, PUF, 1989.
- *Pourquoi ont-ils tué Jules Ferry?: La dérive de l'école sous la Ve République*, Paris, Grasset, 1991.
- *Le Chaos pédagogique: Enquête sur l'enseignement des collèges et des lycées de la République*, Paris, Albin Michel, 1993.
- *Histoire des idées politiques dans l'Antiquité et au Moyen Âge*, Paris, PUF, « Quadrige », 1998 — 2e édition, coll. « Quadrige », 2007.
- *Histoire des idées politiques aux Temps modernes et contemporains*, Paris, PUF, « Quadrige », 2002.
- *Qu'est-ce que l'Occident?*, Paris, PUF, « Quadrige », 2004, 158 p. — traduit en allemand, anglais, chinois, espagnol, grec, italien, polonais, portugais et roumain.
- Avec Jean Petitot, *Histoire du libéralisme en Europe*, Paris, PUF, "Quadrige", 2002, 2006 — traduit en italien.
- *Les Deux Républiques françaises*, Paris, PUF, "Hors collection", 2008.
- *Le Chemin de musique*, Paris, PUF, "Hors collection", 2010.
- *La Régression intellectuelle de la France*, Texquis, 2011.
- *La France aveuglée par le socialisme*, Bourin, 2011.
- *Manuel d'histoire Cycle 3*, La Librairie des écoles, 2012.
- *La Belle Mort de l'athéisme moderne*, PUF, coll. Quadrige, 2013.
- *Esthétique de la liberté*, PUF, Paris, 2014.
- *Quelle école pour l'Europe de demain?*, Paris, SOS Éducation, 2016.
- *Philosophie de l'impôt*, Paris, PUF, 2017.
- Dir., *Quel lycée au XXIe siècle?*, Bruxelles, De Boeck, 2017.

Philippe Nemo

REGRESIUNEA INTELECTUALĂ A FRANȚEI

Traducere și prefață de **Dan Culcer**

LIMES
2021

URDIS | Books
vom întoarce la politicile raționale, juste și umane în aceste domenii decât atunci când ne vom asigura că judecătorii nu vor mai fi educați în spiritul acestor mituri. Asta ar presupune reexaminarea integrală a materiei studiilor pentru a restabili ordinea în Școala națională de magistratură și care să ducă, dacă va fi nevoie, la suprimarea acestei școli. Dar acest lucru poate fi pus în aplicare doar de către conducătorii care nu se tem să fie tratați drept naziști sau dușmani ai Republicii doar pentru că au reflectat într-o manieră mai profundă la mijloacele de îmbunătățire a justiției.

Dacă într-o zi țara se va trezi și își va acorda un guvern și un parlament cunoscător al valorii vitale a libertății intelectuale și al răului pe care o societate și-l face limitând-o, [93] unul dintre primele proiecte de lege care va urma să fie depus pe biroul Adunării Naționale va fi acesta:[94]

„Articol unic. Legile din 1 iulie 1972, din 13 iulie 1990, din 21 mai 2001, 30 decembrie 2004, pecum și articolul R. 625-7 din Codul penal și articolului 475 din Codul de procedură penală se abrogă.”

Cu această reformă, Franța va putea din nou să-și reprezinte viitorul. Și chiar prin acest simplu act, se va afla într-o poziție mai bună ca să se pregătească pentru viitor.

SUMAR

Philippe NEMO despre agresiunea cenzurii politice și juridice în Franța (Dan Culcer)	5
I. „GÂNDIREA UNICĂ”, SUBIECTE INTERZISE	18
II. LEGILE CENZURII	25
Legea Pleven	27
Rolul acordat asociațiilor	30
Legea Gayssot	32
Noul Cod penal	34
Legile memoriale	41
Legea privitoare la HALDE	44
III. O GRAVĂ DETURNARE A DREPTULUI	50
Pervertirea profesiei de judecător	69
Este în interes public să „discriminăm”	75
IV. PUR ȘI IMPUR	85
V. O SOCIETATE OARBĂ	96

I. „GÂNDIREA UNICĂ”, SUBIECTE INTERZISE

În primul rând, să remarcăm faptul că anumite particularități instituționale și de natură sociologică împiedică dezvoltarea normală a unei dezbateri publice pluraliste în Franța: monopolul statului (și, în realitate, a sindicatelor de profesori de stânga și a francmasoneriei) asupra educației și stăpânirea aceleiași forțe ideologice asupra presei și mass-media. Această situație este veche, dar efectele sale s-au înrăutățit constant în ultimii ani.

„Școala unică”, a cărei teorie a fost făcută între anii 1920-1930, adică atunci când ideile totalitare triumfau în multe țări europene, a fost instalată de a V-a Republică din cauza unei fatale erori de analiză a lui De Gaulle. Or, din 1968, acest monopol administrativ și ideologic a avut ca efect unic nu doar crearea uniformității și a conformismului, ci a mers în direcția unei sistematice devalorizări a cunoștințelor, a științei. Noii profesori din Educația Națională, dându-și seama că nu pot unifica școala prin alinierea ei în sus, dar care nu doresc, prin ideologie, să renunțe la însuși proiectul unificării ei, au decis cu bună știință să o alinieze în jos. Ei au sacrificat cunoștințele pe altarul așa-numitei „reduceri a inegalităților sociale”. De atunci, am asistat la o prăbușire a nivelului școlar, fără precedent, în Franța și, în special, la o dispariție a filierelor

care formau metodic elitele intelectuale și științifice. Gustul și mijloacele de cunoaștere nu au mai fost comunicate tinerilor. Această regresie gnoseologică a devenit rapid autoalimentată, deoarece tinerii profesori nu pot transmite noilor generații ceea ce ei înșiși nu au primit. Este adevărat că unele sectoare scapă parțial de această degradare, dar ele sunt rare. Ca urmare a acestei căderi în școală și la nivel universitar, putem vedea că profesii întregi au defecte deja evidente de expertiză, și se manifestă o rezistență scăzută în populația generală, față de diferitele manifestări ale „gândirii unice” și față de cristalizarea unor noi mituri. [13]

Situația din presa franceză, s-a schimbat de asemenea complet în ultimele decenii. În urma celui de-al doilea război mondial, comuniștii au confiscat tipografiile și distribuția ziarelor. Prin greve, ocuparea tipografiilor, distrugerea echipamentelor, blocaje ale camioanelor de curierat etc., au amenințat permanent ziarele cu perspectiva ruinei economice, ceea ce le-a determinat să adopte conținuturi editoriale conformiste. Apoi au fost organizate interdicții profesionale împotriva jurnaliștilor de dreapta pe care miturile construite atunci au avut tendința să îi prezinte global ca fasciști și dușmani ai progresului social. De-a lungul anilor, majoritatea redacțiilor au devenit de stânga și, odată ce „epurarea” fost aplicată, au fost recrutați doar jurnaliști de aceeași orientare. În prima jumătate a Republicii a V-a ⁶ a existat, într-adevăr, un anumit

---

⁶A V-a Republică. Regimul politic republican în vigoare în Franța începând cu 4 octombrie 1958. A succedat celei de-a IV-a Republici, care fusese înființată în 1946. Marchează o ruptură cu tradiția parlamentară a Republicii Franceze, în dorința de a consolida rolul puterii executive.

pluralism, deoarece, în timp ce redacțiile toate și-au schimbat cazaca, directoratele sistemului audio-vizual public erau numite de către guvernele gaulliste și numeroși proprietari de ziare private aveau o orientare politică moderată. În fapt, a existat încă o anumită partajare a puterii. În această perioadă, în care stânga progresa electoral și vedea cu o nerăbdare extremă că se apropie momentul basculării din 1981, orice informație care deservea una din tabere, dar servea cealaltă tabără, avea încă o șansă de a pătrunde în spațiul public.

Această rămășiță de pluralism a dispărut după 1981, când socialo-comuniștii au preluat puterea de stat. Atunci ei au putut numi în toate mass-media publice directorate din tabăra lor și impune mass-mediilor private, sub amenințare (deoarece aceste medii aparțineau unor industriași a căror activitate, în contextul specific economiei mixte în Franța, se afla în strânsă dependență de deciziile guvernului), desemnarea unor echipe editoriale și unor directori simpatizanți ai stângii. [14]

De îndată ce conducerea și redacția au aparținut aceleiași tabere ideologice, o manta de plumb a căzut peste presă. Mass-media de masă a devenit monocoloră. Presa de centru și de dreapta nu erau interzise din punct de vedere legal, dar — în practică — au fost reduse la tăcere, marginalizate, reduse la circuite *subterane*. Aceasta a fost privată, în special, de orice ecou și orice citare în

---

Este guvernat de Constituția din 4 octombrie 1958, aprobată cu o foarte mare majoritate prin referendum la 28 septembrie anterior. A fost înființată de Charles de Gaulle, care a fost ales primul său președinte. Sistem devenit ulterior un regim prezidențial cu bufeuri monarhice.

mass-mediile audiovizuale a căror audiență era în continuă creștere în epocă și care au fost dezvoltate în Franța, într-un cadru public eminent favorabil controlului înăbușitor al sindicatelor, care organizau integral recrutarea redactorilor.

Ceea ce monopolul stângii asupra educației și mass-media a produs de atunci, este ceea ce s-ar putea numi o dominație absolută a *religiei stângii asupra opiniei publice franceze*.⁷ Stânga a fost în măsură să joace în Franța rolul unui nou *cler* care domină spiritele, definește binele și răul, predă catehismul și ține predici, denunță păcate, cenzurează puterea temporală, eliberează credincioșii de datoria de ascultare față de legi, atunci când acestea sunt considerate eretice, impioase, pronunță anateme, întocmește numele oamenilor și titlurile cărților care urmează să fie înscrise pe lista neagră. Era încă posibil, fără îndoială, să critici anumite acte ale guvernelor socialiste succesive; dar a devenit cvasi-imposibilă, sau cel puțin sinucidere profesională pentru profesori sau jurnaliști, critica religiei socialiste. Păcatele pot fi iertate, nu blasfemia sau erezia și, mai puțin decât orice, necredința.

Sub presiunea ideologică unele *subiecte*, nu doar unele *teze* au fost sistematic excluse din dezbaterea publică oficială. Acestea includ în vrac: școala, universitatea, imigrația, securitatea, politica penală, politica socială, fiscalitatea, familia, moravurile, homosexualitatea ⁸ [15]

---

⁷ Despre conceptul de „religie de stânga”, vezi Philippe NEMO, *Les Deux Républiques Françaises*, Paris, Presses Universitaires de France, 2007, p. 273-287

⁸ Vezi o listă destul de cuprinzătoare în curajoasa carte a lui Jean ROBIN, *Mic dicționar de debateri interzise (dar legale)*, Paris, ed. Tatami, 2010

Privitor la toate aceste aspecte, există acum o „gândire” de stângă ortodoxă prezentată de ideologii *establishmentului* ca normă, care determină ce trebuie să creadă orice ființă umană de bine. Drept urmare, simplul fapt de a dori să discutăm aceste probleme este *a priori* suspect, deoarece arată că nu le considerăm deja rezolvate. Oamenii sau grupurile care au dorit să se ocupe de aceste probleme în ultimii ani au fost, prin urmare, fie ignorați total, fie acoperiți de oprobriu, tratați drept fasciști și „populiști” — ființe periculoase, imorale, îndoielnice — și „antirepublicani”, iar împotriva lor au fost asmuțite adevărate haite pentru a fi reduși la tăcere, îndepărtându-i de orice poziție de influență în instituțiile de comunicare și cultură.

Este adevărat că au fost reduse la tăcere doar în *agora*. Societatea franceza cu tradiții puternice de libertate (ba chiar de anarhie) și având un humus bogat de cultură, nenumărați autori și cititori de cărți etc., după interdicția dezbaterii în spațiul public, s-au refugiat în asociații, mici ziare, edituri și librării (zone de comunicare care pot fi supuse mai dificil unui monopol), și — mai ales — slavă Domnului! — pe această rețea nouă, recent apărută și structural liberală, care este internetul. Dar acest lucru nu este suficient pentru a remedia situația. Pentru că spiritul colectiv al unei țări este cu adevărat forjat doar în *agora*. Numai în această „piață publică”, de fapt, informațiile circulă astfel încât sunt publice în adevăratul sens al termenului, adică nu numai că toată lumea le cunoaște, ci astfel încât toată lumea știe că toată lumea le cunoaște. Din păcate, informațiile care circulă numai în *underground*

merg de la persoană privată la persoană privată. Nimeni nu știe exact cine le aude și, astfel, chiar dacă afectează de fapt mulți oameni, nu se pot cristaliza niciodată într-o „conștiință colectivă”.

Prin urmare, profetii și preoții noii religii știau bine ce fac cucerind pe deplin spațiul [16] cu adevărat public, adică școala și mass-media. Ei și-au plasat tancurile și cuiburile de mitraliere în toate piețele și bulevardele societății franceze, de unde, de acum înainte, pot trage în orice se mișcă. Nu le pasă de ceea ce spunem liber pe străzi și în curțile din dos, deoarece știu că acest lucru nu poate fi suficient pentru a provoca o modificare masivă de opinie și, prin urmare, nu poate duce la schimbări politice semnificative pe termen scurt sau mediu.

Din cauza acestei strangulări realizată de o singură familie ideologică asupra comunicării oficiale, calitatea dezbaterii publice a scăzut semnificativ în Franța. Adevăratele dezbateri critice legate de problemele fundamentale au dispărut de pe scena mediatică și, cu unele excepții, de pe scena universitară, ele au fost înlocuite de pălăvrăgeli a căror regulă de funcționare, implicită, dar respectată scrupulos, este că niciunul dintre cei invitați să vorbească nu va ieși din paradigmele dominante. Atâta timp cât rămân în acest cadru, intelectualii, politicienii și jurnaliștii vor putea discuta la nesfârșit o multitudine de subiecte diverse, de unde impresia că dezbaterea publică există și este la fel de bogată ca altădată. Dar aceasta este o iluzie, căci dezbaterea se desfășoară mereu „între forțele progresului.” Se înțelege că nimeni nu va pune în discuție

LIBRIS | We know books

principiile social-democrației și socialismului ambient, propunând și discutând soluții cu adevărat alternative. Dacă cineva și-ar asuma acest risc pe un platou, el se va vedea imediat întrerupt, cu microfonul tăiat și nu va mai fi niciodată invitat.⁹

Supusă acestui regim, țara a început să fie lovită de paralizie intelectuală. O logică potențial obscurantistă a fost instaurată, care nu este deloc deosebită de cea care a produs regresul în Spania, Portugalia și o parte din Italia, începând din secolele al XVI-lea și al XVII-lea, când Inchiziția a reușit să stabilească controlul ideologic asupra acestor zone ale Europei. [17]

---

⁹Exemplu recent, din toamna lui 2021: Un ziarist de la canalul de televiziune CNews, taie microfonul unui militar pensionar, generalul Dominique Delawarde, care criticase public politica de apărarea a Franței și afirma că presa lumii e controlată de liderii unei anumite comunități, Jean Marc Morandini strigând: „Așa ceva nu se poate spune!” Altfel zis, se poate afirma doar ce este acceptat de mine și de șefii mei. Nota trad.

II. LEGILE CENZURII

Mai exact, a fost creat în Franța un dispozitiv legal care are asemănări incontestabile cu faimosul Tribunal Ecleziastic. Având în vedere că nu a fost suficient controlul profesional stabilit inițial, unele forțe politice au ținut să-l completeze prin control legal, adică prin veritabile *legi de cenzură* de natură să împiedice libera exprimare nu numai în educație și mass-media majore, dar în tot spațiul public sau chiar, dacă este posibil, așa cum vom vedea, în tot spațiul social.

Comunicarea publică în Franța a fost guvernată timp de un secol de legea presei din 1881. Legea, care a fost rezultatul a zeci de ani de lupte în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea pentru libertatea de exprimare, a suprimat cenzura. Desigur, ea a continuat să accepte anumite restricții privind libertatea de expresie, atunci când este vorba de protejarea ordinii publice, adică reprimarea cazurilor de defăimare, injurie, răspândirea de informații false, incitare la revoltă. Dar, în rest, a autorizat exprimarea oricărei opinii, în special politice. Ea consacra faptul fundamental al pluralismului, inevitabilă și fructuoasă diversitate de opinii care poate merge, la nevoie, până la o ostilitate reciprocă, declarată deschis, între diferitele curente ideologice. Lecțiile istoriei au convins într-adevăr, promotorii legii că această diversitate este fundamental benefică și, în ciuda dezavantajelor sale